

MASTEROPPGAVE

Emnekode: MKI210

Navn: Jon Espen Austmo

Trenerens opplevelser og erfaringer med
spillernes attribusjoner i ungdomsfotball

The coaches' experiences with the players'
attributions in youth football

Dato: 18.05.2022

Totalt antall sider: 42

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	i
Sammendrag	2
Summary	3
Introduksjon	4
1.0 Attribusjonsteori.....	5
1.1 Weiners attribusjonsteori.....	6
1.2 Skjevheter i attribusjonsprosessene.....	8
1.3 Problemstilling	9
2.0 Metode.....	10
2.1 Fenomenologisk perspektiv.....	10
2.2 Innsamlingsstrategier	10
2.3 Forskningsintervju.....	11
2.3.1 Design.....	11
2.3.2 Utvalg og rekruttering av informanter.....	12
2.3.3 Intervjuguide	13
2.3.4 Innsamling av datamateriale.....	14
2.3.5 Transkripsjon av datamaterialet	15
2.4 Dataanalyse	15
2.5 Etiske vurderinger og betraktninger.....	16
2.6 Forskerrollen	16
2.7 Forskningens kvalitet	17
2.8 Oppsummering av forskningsmetode.....	18
3.0 Resultat	19
3.1 Trenerens attribusjoner og tankesett.....	19
3.2 Den suksessfulle utøveren – best her også?	21
3.3 Selvfavoriserende attribusjonsfeil	22
3.4 Lært hjelpeløshet – sin egen verste fiende	24
3.5 Tabber – en læringsmulighet?	24
3.6 Oppsummering av funn.....	25
4.0 Diskusjon.....	26
4.1 Trenerens attribusjoner og tankesett.....	26
4.2 Den suksessfulle utøveren – best her også?	26
4.3 Selvfavoriserende attribusjonsfeil	27
4.4 Lært hjelpeløshet – sin egen verste fiende	28
4.5 Tabber – en læringsmulighet?	29
4.6 Oppsummering resultat	30
Referanser.....	31
Vedleggsliste	35
Vedlegg 1: SMS med forespørsel om å delta som informant i forskningsprosjektet.....	35
Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema	36
Vedlegg 3: Intervjuguide.....	38
Vedlegg 4: Vurdering søknad NSD	39

Forord

Denne oppgaven konkluderer mine fem år på Nord universitet. I løpet av disse årene, da spesielt denne masterperioden, har jeg lært utrolig mye både faglig og om meg selv. Denne oppgaven ble skrevet med et ønske om å lære og utvikle meg som trener og lærer.

I lys av dette vil jeg rette en stor takk til alle ansatte og medstudenter ved Nord Universitet. En spesiell takk sendes til mine veiledere Terje Dalen og Truls Roaas som har hjulpet meg gjennom oppgaveskrivingen. Videre vil jeg også takke informanter som i stor grad bidro med god fagkunnskap. Familie, venner og kolleger har vært gode støttespillere i masterperioden og jeg setter pris på de bidrag dere har gitt meg.

Til slutt vil jeg rette oppmerksomheten mot Kirsti Grøtan. Hun har vært en fantastisk støtteperson gjennom de siste årene, og jeg er svært takknemlig for den hjelpen du har gitt meg. Uten deg hadde jeg aldri klart det.

«If you **learn** from a loss, you have not lost» - Austin O'Malley

«Sometimes you learn more from losing than winning. Losing forces you to **re-examine**» - Pat Summitt

«You have to **feel** a defeat. You cannot say 'I don't care, it's not important'» - Jurgen Klopp

Med ønske om god lesing,

Jon Espen Austmo

18.05.2022

Sammendrag

Attribusjoner eller forklaringer på prestasjoner er normalt innenfor fotball. Spillerens refleksjonsevne og hvilke attribusjoner den bruker bør være en prioritet hos treneren fordi det kan forbedre spillerens ferdighetsutvikling. Tematiseringen og teoriindikasjonen i oppgaven viser at det er behov for kvalitativ kunnskapsforståelse for å få et mer helhetlig og nyansert bilde av treneres attribusjonsvurdering. Denne oppgaven er en kvalitativ studie som baserer seg på semistrukturert dybdeintervju med tre trenere som har erfaring i ungdomsfotballen. Studien har en fenomenologisk tilnærming, og følgende problemstilling belyses: «*Hvilke opplevelser og erfaringer har treneren til spillernes attribusjoner i ungdomsfotball?*» Intervjuet ønsker å belyse hvordan treneren jobber og/eller har jobbet i rundt temaet attribusjon ved utviklingen av unge fotballspillere. Resultater fra kvalitative undersøkelser kan beskrives som *tilstandsbilder*, og de resultater som forekommer i denne studien skal derfor fremstilles på en slik måte at de står frem som sannsynliggjorte kunnskapsforslag innenfor attribusjon i ungdomsfotballen.

Studien viser at trenerne har i stor grad like opplevelser og erfaringer med spillernes attribusjoner i ungdomsfotball. Trenerne har i hovedsak opplevd at spillere med karrieresuksess (spille på toppnivå i Norge) var fokusert på hva de kunne gjøre bedre og på faktorer de selv kunne gjøre noe med. I motgang så kunne disse spillerne respondere negativt, men når den emosjonelle reaksjonen hadde fått passert så ville de igjen prøve å finne ut hva de kunne gjøre bedre. To av trenerne har opplevd at enkelte av spillere med karrieresuksess hadde ekstern orientering, der de attribuerte til ytre årsaker når de ikke lykkes og indre faktorer når de lykkes. De samme to trenerne forteller at noen av disse spillerne attribuerte medspillernes prestasjoner til indre faktorer, uavhengig av oppgavens vanskelighetsgrad. Alle trenerne kommer med eksempler på spillere med ekstern orientering som ikke lykkes i karrieren. Trenerne opplevde at de hadde dårlig selvinnsikt og de brukte forklaringer utenfor seg selv når de ikke lykkes i situasjoner. Trenerne har alle opplevd spillere de mener var for kritiske i bedømmelsen av seg selv. Disse blir av trenerne karakterisert med at de hadde lav selvtillit etter at de over en lengere periode ikke har prestert så bra som de selv ønsker. Trenerne forteller at spillerne ikke tror de har mulighet til å endre utfallet av situasjoner de møter, og at de derfor attribuerer til ytre, ukontrollerbare faktorer. Trenerne har opplevd at spillerne som begår tabber i liten grad ser hva andres betydning var i situasjonene, og de har størst fokus på hva de gjorde feil.

Summary

Attributions or explanations of performance is normal in football. The players ability to reflect and what attributions he uses should be a priority by the coach because it could improve the players development. The thematicization and theory indication in the thesis shows that qualitative knowledge understanding is needed to get a more comprehensive and nuanced picture of coaches' attribution assessment. This task is a qualitative study based on semi-structured in-depth interviews with three coaches who have experience in youth football. The study has a phenomenological approach, and the following question is highlighted: "What experiences does the coach have with the players' attributions in youth football?". The interview wishes to shed light on how the coach works and/or has worked in around the topic of attribution in the development of young footballers. Results from qualitative surveys can be described as state images, and the results that occur in this study should therefore be presented in such a way that they stand out as substantiated knowledge proposals within attribution in youth football.

The study shows that the coaches have to a large extent similar experiences with players' attributions in youth football. The coaches have mainly found that players with career success (playing at the top level in Norway) were focused on what they could do better and on factors they could do something about themselves. Two of the coaches have experienced that some of the players with career success had external orientation, where they attributed to external causes when they failed and internal factors when they succeeded. The same two coaches report that some of these players attributed their players' performance to internal factors, regardless of the difficulty of the task. All the coaches come up with examples of players who are not successful in their careers. The coaches felt that they had poor self-awareness and they used explanations outside of themselves when they were not successful in situations. The coaches have all experienced players they believe were too critical in their judgment. These are characterized by the coaches as having low self-esteem after they have not performed as well as they would like over a long period of time. The coaches say that the players do not believe that they have the opportunity to change the outcome of situations they encounter, and that they therefore attributed to external, uncontrollable factors. The coaches have found that the players who make mistakes see little to see what other people's significance was in their situations, and they have the greatest focus on what they did wrong.

Introduksjon

De fleste vil i løpet av livet sitt forsøke å lage tilstrekkelige forklaringer på andre menneskers oppførsel, og ved å gjøre dette, så vil vi enklere kunne predikere hvordan ulike mennesker handler i forskjellige situasjoner. Dette er spesielt gjeldende i idrettskonteksten hvor trenere har muligheten til å påvirke utøveres oppførsel og handlinger, og dermed få kontroll over utøverens fremtid og skjebne. I denne sammenhengen er det naturlig at oppfattelsen er korrekt fra treneren og utøveren sin side, samt at det er samsvar i opplevelsen.

Interne og eksterne årsaksforklaringer innenfor idretten kan relateres til attribusjon.

Attribusjoner er psykologiske prosesser som benyttes for å vurdere årsakene til egne, og andres handlinger (Wiley & Heider, 1958). Det skal være fordelaktig å bruke indre og kontrollerbare årsaksforklaringer fordi da fokuserer personen på situasjoner og utfordringer han kan gjøre noe med. Indre og kontrollerbare årsaksforklaringer kan for en idrettsutøver være dårlig strategi eller dårlig innsats. Slike attribusjoner skal gi mer positiv læringseffekt og reaksjon enn ytre, ukontrollerbare attribusjoner slik som dårlig medspillere, uflaks o.l. (Zimmerman, 1989).

Attribusjoner kommer fra individets refleksjonsprosesser. En kan forbedre kunnskapen om strategier, oppgaven og seg selv gjennom refleksjon, noe som kan føre til endringer i fremtidige handlinger. Med denne kunnskapen kan en si at refleksjon kan være nøkkelen til intelligens og effektiv læring (Ertmer & Newby, 1996). Spillere på internasjonalt nivå scorer høyere på refleksjon sammenlignet med spillere på nasjonalt nivå (Toering T. , Elferink-Gemser, Jordet, Pepping, & Visscher, 2012).

Forskning innen attribusjonsteori viser at fotballspillere som lykkes (spille på toppnivå i Europa i minst ti år) hadde større grad av indre og kontrollerbare attribusjoner sammenlignet med spillere som ikke lykkes, når de var i alderen 14-18 år (Van Yperen, 2009). Hvordan en spiller attribuerer i ungdomsalder kan derfor være en prediktor for karrieresuksess.

Spillerens refleksjonsevne og hvilke attribusjoner den bruker bør derfor være en prioritet hos treneren. Forskning viser at det kan være flere årsaker til at treneren opplever utfordringer med spillernes attribusjoner. Funn i Wilson & Stephens (2005) viser at spillernes persepsjon av egen utførelse er den avgjørende faktoren for hvordan de attribuerer handlingen, derav er ikke trenerens forventninger avgjørende for hvordan spilleren attribuerer sine prestasjoner. Dette funnet viser at den intuitive årsaksforklaringen i hovedsak er basert på hva utøveren

selv observerer, og ytre faktorer er av mindre betydning (Dunning, Heath, & Suls, 2004). Brawley (1984) viser at utøverne husker mer av egne aksjoner enn andres, og at utøvere gir seg selv mer ansvar i en aksjon enn hva andre gjorde, uavhengig av utfallet av aksjonen. Utøverne var hovedsakelig sentrert rundt egen person og det var begrenset hvor godt de klarte å se andres perspektiv. Vallerand (1987) viser til at den spontane/intuitive årsaksforklaringen som blir gjort er den viktigste faktoren til hvilke affekter som blir generert, både for suksess og nederlag, og det faktiske utfallet av en konkurranse eller den reflekterte vurderingen som skjer i etterkant er av mindre betydning.

Med bakgrunn i forskning kan en argumentere for at treneren bør fokusere på spillernes indre attribusjonsprosess og forsøke å endre hvordan utøveren attribuerer. Litteratur tilknyttet utøveres attribusjoner i lagidrett viser at utøvernes attribusjoner kan endres med re-training og at re-training gruppen hadde større ferdighetsfremgang. (Miserandino, 1998), (Orbach, Singer, & Murphey, 1997) og (Moffat, McCarthy, & McCann, 2021). Treneren har også innvirkning i hvordan spilleren attribuerer. Ifølge Wilcox (2015) så viste spillerne attribusjonsendring etter tilbakemelding fra treneren etter kamp, noe som muligens viser hvilken påvirkning en evaluering med treneren har på spillernes attribusjoner.

1.0 Attribusjonsteori

Mennesker søker etter, konstruerer og tester ut forklaringer til våre erfaringer, fordi vi forsøker å forstå omgivelsene og ønsker å gjengi den på mest mulig korrekt og meningsfull måte. Vi ønsker å forstå oss selv og de menneskene vi omgås og det vil føles ukomfortabelt om vi har en manglende forståelse av vår eller deres oppførsel (Hogg & Vaughan, 2011).

Mennesker prøver også å skape forklaringer for fysiske fenomener. Forklaringene er stort sett kausalt attribuert, der prediksjon og kontroll er sentral. Disse kausale slutningene kalles i sosialpsykologien for attribusjonsteorier. I en oversikt av Hogg & Vaughan (2011) så har de konkludert med at det finnes sju hovedteoretiske vektlegginger:

1. Heiders (1958) teori om naiv psykologi.
2. Jones & Davis (1965) teori om korrespondentslutninger.
3. Kelleys (1967) kovariasjonsmodell.
4. Schachters (1964) teori om emosjonell labilitet.

5. Bems (1972) teori om selv-persepsjon.

6. Deschamps (1983), Jaspars (1987) og Hewstone (1989) mellom-grupper-perspektiv.

7. Weiners (1985) attribusjonsteori

1.1 Weiners attribusjonsteori

Weiner fokuserer i sin *attribusjonsteori* på de attribusjonelle dimensjonene i oppgaveprestasjonen. Ved forklaringen av individs suksess eller fiasko så sentrerte Weiner seg i konsekvensene og årsakene til de ulike attribusjonene som benyttes (Hogg & Vaughan, 2011). Denne oppgaven er sentrert rundt Weiners attribusjonsteori., den selvfavoriserende attribusjonsfeilen, den fundamentale attribusjonsfeilen, aktør-observatør-effekten og lært hjelpeløshet. Grunnlaget for valget er at de kan benyttes til å tolke de ulike opplevelser og erfaringer treneren har til spillernes attribusjoner i ungdomsfotball.

Weiner (1985) fokuserer på å finne ut hvilke årsaker og konsekvenser som benyttes når individer skal forklare fiasko og suksess. Etter en utført handling vil personen forsøke å avgjøre om den var suksessfull eller ikke, for så å kartlegge hvilke faktorer som kan ha forårsaket utfallet. Weiner hevdet at de vanligste faktorene som bidrar til et individs suksess og fiasko er evne, oppgavevanskelighet, innsats og flaks. Weiner hadde i sin teori en hypotese om at attribusjoner avhenger av tre faktorer. Den første faktoren avhenger av ***lokalitet***, om resultatet er forårsaket av individet (intern faktor) eller situasjonen (ekstern faktor). Personer med intern orientering attribuerer oftere til interne faktorer, imens personer med ekstern orientering attribuerer oftere til ytre faktorer. Den andre faktoren er ***stabilitet***, om den interne eller eksterne faktoren er stabil. Stabilitet refererer til hvor varig eller permanent en faktor er. Stabile faktorer er holdbare og endres ikke så mye over tid, for eksempel er en utøvers ferdighetsnivå ganske stabilt. Den tredje faktoren er ***kontrollbarhet***, om den interne eller eksterne faktoren er kontrollerbar.

	Kontrollerbar		Ukontrollerbar	
	Stabil	Ustabil	Stabil	Ustabil
Intern	Individuell innsats	Individuell innsats	Individuell ferdigheter	Tretthet, humør og flaks
Ekstern	Andres innsats	Andres innsats	Andres ferdigheter, vanskelighetsgrad oppgave	Andres tretthet, humør og flaks

(Fremstilling av Weiners tredimensjonale attribusjonsmodell (Weiner, 1980).)

I etterkant av en situasjon i idrett så vil utøveren utføre en attribusjon. Tabellen ovenfor viser et eksempel på hvordan faktorer kan kategoriseres. De kan generaliseres på følgende måte:

1. Individuell ferdighet er intern, stabil eller ustabil, og ukontrollerbar.
2. Individuell innsats er intern, stabil eller ustabil, og kontrollerbar.
3. Vanskelighetsgrad på oppgaven er ekstern, stabil og ukontrollerbar.
4. Flaks er ekstern, ustabil og ukontrollerbar.

I idrett er kausaliteten i attribusjonen sentral: når utøveren forklarer utfallet av en prestasjon så attribuerer han enten til indre faktorer (personlige) eller til andre personer eller faktorer i omgivelsene, eller en kombinasjon av dem. Utøvere som har intern orientering vil oftere tilskrive deres suksess og fiasko til deres evne og innsats, imens de ekstern orientering vil oftere tilskrive deres suksess og fiasko til oppgavevansker og flaks. Derfor er et individs orientering (ekstern eller intern) en viktig faktor for oppnåelse innenfor et undervisningsmiljø (Weiner, 1985).

Ifølge Weiner (1985) kan en atferd kan være kontrollerbar eller ukontrollerbar av utøveren. Hvis en atferd er kontrollerbar, så har utøveren mulighet til å påvirke utfallet av en oppgave eller atferd, imens hvis en atferd er ukontrollerbar, har utøveren begrenset eller ingen evne til å påvirke resultatet av oppgaven eller atferden. Effekten som kontrollerbarheten av atferden har, er basert på individets lokalitet og stabiliteten i atferden. Resultatet av en slik attribusjonsprosess skaper endringer i hvordan et individ oppfatter seg selv, som igjen kan forårsake endringer i individets atferd. Dette indikerer at individs attribusjon av egen atferd

legger grunnlaget for hvilke forventninger de har til kommende prestasjoner (Judge, Kammeyer-Mueller, & Bretz, 2004).

1.2 Skjevheter i attribusjonsprosessene

Det er helt klart skjevheter og feil forbeholdt attribusjonsprosessene, der noen av disse kan komme av forskjellige personligheter, svikt i kommunikasjonen eller feil som kommer fra interpersonlig dynamikk. Fra adaptive egenskaper i den sosiale persepsjonen kan det oppstå skjevheter, der *selvfavoriserende attribusjonsfeil*, *aktør-observatør-effekten* og *den fundamentale attribusjonsfeil* er de attribusjonsfeilene som gjentar seg oftest (Hogg & Vaughan, 2011)

En utøver kan være betydeligere mildere mot seg selv enn andre når han forklarer atferden som oppstår. Denne feilen kaller vi for *den selvfavoriserende attribusjonsfeilen*, der individer føler at egne ferdigheter er årsaken til et suksessfullt resultat, imens det er ukontrollerbare, ytre faktorer som er årsaken om de ikke lykkes (Bazerman, 2006). For individet så vil den selvfavoriserende attribusjonsfeilen ofte føre til positive emosjonelle opplevelser om resultatet er suksessfullt, og det motsatte om utfallet er negativt. Det er flere årsaker til at den selvfavoriserende attribusjonsfeilen oppstår hos et individ. Dette kan være faktorer som et individs behov for å forbedre sin selvtilit, den naturlige optimismen mennesker besitter, eller et individs alder eller kulturelle bakgrunn (Halbesleben & Buckley, 2004).

Den selv-favoriserende attribusjonsfeilen kan unngås på ulike måter. Til å begynne med kan utøveren bli bevisst på hva denne feilen er og hvorfor den bør unngås. Dette kan gjøre at utøveren legger merke til feilen når den oppstår og har dermed muligheten til å korrigere seg selv. En annen måte å unngå feilen på er å utvikle evnen til å være selv-medfølende. Hvis utøveren er selv-medfølende ser han på kritikk som læring og bruker tilbakemeldingene til å forbedre seg selv (Neff, 2003).

Den generelle tendensen til å overattribuere handlingsårsakene til en aktørs indre forhold kalles *den fundamentale attribusjonsfeilen*. Der knyttes faktorer til de personlige egenskaper, noe som går på bekostning av de ytre faktorene; de som ofte er de egentlige årsakene. Det er viktig å ta hensyn til ulikheter mellom individene og deres handlinger når det oppstår slike attribusjonsfeil. Her omhandler det enten egen eller andres atferd, noe som tar oss inn på neste attribusjonsfeil; *aktør-observatør-effekten*. Denne feilen kan vi se gjennom hvordan individet

attribuerer til indre faktorer når en ser andre personer, imens individets egne handlinger attribueres til ytre årsaker (Hogg & Vaughan, 2011).

En utøver som opplever manglende mestringsfølelse kan kjenne på en følelse av hjelpeløshet. Denne følelsen er ofte stressende når den oppstår, og den kan være svært destruktiv om den vedvarer og blir kronisk. En slik tilstand kalles for *lært hjelpeløshet*, der individet opplever en uavhengighet mellom sine handlinger og resultatet av handlingen. Et individ med denne tilstanden tror ikke at det kan påvirke produksjonen av positive hendelser, og lært hjelpeløshet er karakterisert med stress og passivitet. Disse symptomene vil spre seg over tid (Langer, 1983).

1.3 Problemstilling

Litteratursøk viser at det er svært begrenset med forskning som retter seg direkte mot hvordan trenere opplever spillernes attribusjoner eller hvilken pedagogisk tilnærming treneren har til utfordringer med spillerens attribusjoner. Tematiseringen og teoriindikasjonen viser at det er behov for kvalitativ kunnskapsforståelse for å få et mer helhetlig og nyansert bilde av treneres attribusjonsvurdering. Selv om flere studier viser hvordan spillere attribuerer og peker på hva som kan gjøres for å endre spillernes attribusjoner, så er det mangelfull forskning omkring hvordan trenerne har opplevd spillernes attribusjoner, særlig innen ungdomsfotballen.

Hensikten med denne studien er derfor å undersøke følgende problemstilling:

«Hvilke opplevelser og erfaringer har trenere til spillernes attribusjoner i ungdomsfotball?»

2.0 Metode

Forskningens problemstilling har vært sentral i valg av metodisk tilnærming. Fokuset mitt er trenernes opplevelse og erfaringer med spillernes attribusjoner i ungdomsfotballen. For å oppnå innsikt i dette har jeg valgt å benytte kvalitativ metode med en fenomenologisk tilnærming for forskningen. I kvalitativ metode er fokuset rette mot mening og prosess, nærhet til informantene, analyse av tekst og små utvalg (Thagaard, 2009). Ifølge Polkinhorne (1995) kan resultater fra kvalitative undersøkelser beskrives som *tilstandsbilder*. Et slikt tilstandsbilde er basert på «tykke» beskrivelser fra informantens uttalelser. Resultater fra kvalitative undersøkelser kan betegnes som *kunnskapsforslag* mer enn som en absolutt sannhet (Søndergaard, 2000). Andesnæs (2000) bruker begrepet *sannsynliggjorte kunnskapsforslag* som må vurderes opp mot andre kunnskapsforslag i det aktuelle feltet. De resultater som forekommer i denne studien skal derfor fremstilles på en slik måte at de står frem som sannsynliggjorte kunnskapsforslag innenfor attribusjon i ungdomsfotballen.

Å forstå forskningsdeltagerens perspektiv vil være målet med studien. Dette kan gjøres ved at forskeren fokuserer på deltageren i sin naturlige kontekst (Postholm, 2005). Mitt teoretiske ståsted, opplevelser og erfaringer vil allikevel farge forskningen. Dette er det viktig at jeg synliggjør i forskningen. Jeg skal derfor presentere mitt vitenskapelige ståsted, og vektlegge teorivalg og utvalg fra datamaterialet er mine subjektive valg ut fra hva jeg opplever er viktig å fremheve i min forskning.

2.1 Fenomenologisk perspektiv

Et fenomenologisk perspektiv vil ta utgangspunkt i den enkeltes opplevelse, hvordan personen tenker og føler som er av betydning i den aktuelle konteksten (Kvale & Brinkmann, 2015). Med utgangspunkt i at virkeligheten er slik som personen oppfatter den så handler et fenomenologisk perspektiv om å forstå og løfte frem sosiale fenomener ut fra informantens egne perspektiv, samt å belyse informantens eksakte beskrivelse og få tak i den sentrale mening.

2.2 Innsamlingsstrategier

Jeg har i løpet av prosessen benyttet flere innsamlingsstrategier for å tilegne meg kunnskap om tema og innhente tilstrekkelig datamateriale. Jeg kontaktet deltakerne med SMS (vedlegg 1) der jeg fortalte kort om prosjektet og spurte om de hadde mulighet til å delta. Jeg benyttet

meg av SMS fordi jeg ønsket å komme i direkte kontakt med deltakerne og få et raskt og tydelig svar. Deltakerne som hadde anledning til å delta fikk videre info om prosjektet med informasjonsskriv og samtykkeskjema (vedlegg 2) som ble sendt på epost. To av informantene bor så langt unna at intervjuene ble gjennomført med Microsoft Teams. Den tredje informanten bor i nærheten, så det ble gjennomført intervju ansikt til ansikt.

Jeg benyttet meg av en diktafon under intervjuet. Dette ble gjort av flere grunner. For det første var det for å kunne ha fullt fokus på intervjusituasjonen, og konsentrere meg om informantene og det de formidlet. En annen grunn er at jeg kan gå tilbake og lytte flere ganger. Der kan jeg lytte til intervjuets faglige innhold, men også spesiell ordbruk, tonefall og pauser i intervjuet.

2.3 Forskningsintervju

Formålet med intervjuet var å få betydelig informasjon om hvordan treneren har opplevd sin livssituasjon, og hvilke synspunkter og perspektiver treneren som ble intervjuet har på de temaene som blir tatt opp i intervjusituasjonen. Et annet mål med intervjuet var å skape en situasjon der treneren kunne ha en relativt fri samtale rundt spørsmålene som var forberedt på forhånd.

Det ble benyttet intervju som enkeltstående teknikk, og intervjuet blir ikke brukt som supplementet med en annen teknikk, som f.eks. observasjon eller spørreundersøkelse. Hensikten er å få dybdekunnskap om meninger, vurderinger, argumenter, beslutninger og tiltak innenfor temaet attribusjon i ungdomsfotball. Intervjuet er et individuelt, semistrukturert intervju, der jeg intervjuet trenere ved hjelp av en intervjuguide. Denne intervjuguiden ble formet ut fra min problemstilling; «*Hvilke opplevelser og erfaringer har treneren til spillernes attribusjoner i ungdomsfotball?*»

Arbeidet omkring intervju er en lang prosess, med forberedelse, gjennomføring og etterarbeid. I det følgende vil jeg presentere prosessen gjennom fem underpunkt.

2.3.1 Design

I mitt forskningsprosjekt var det viktig å fremme informantenes opplevelser og erfaringer knyttet til spillernes attribusjoner i ungdomsfotball. Min vurdering for denne kunnskapsinnhenting var at et dybdeintervju ville være best egnet, samtidig som intervju er den vanligste strategien innen fenomenologisk metode (Postholm, 2005). Jeg valgte å

gjennomføre et semistrukturert intervju. Dette var fordi det skulle bli stilt de samme spørsmålene, samtidig som det åpnet for å kunne stille oppfølgingsspørsmål ut fra informantenes utsagn og beskrivelser for videre utdyping. Semistrukturert intervju brukes når en ønsker å få beskrivelser for hvordan mennesker oppfatter sin livsverden. Det er nødvendig med særegne teknikker og tilnærminger for at dette profesjonelle intervjuet skal samle inn data (Kvale & Brinkmann, 2015)

Dalland (2012) trekker frem evnen til å lytte og vise genuin interesse for hva informanten sier som en av det viktigste egenskapene en intervjuer bør vise. Dette gjøres med å vise anerkjennelse både ved hvordan en spør og hvordan en lytter. Han trekker også frem at intervjuers kroppsspråk gjennom nonverbal kommunikasjon, blikk og verbale kommentarer bør oppfattes som genuint interessert. Hensikten med dette er å ikke forstyrre formidlingen av data.

2.3.2 Utvalg og rekruttering av informanter

Valg av informanter er et viktig tema innen kvalitativ forskning (Dalen, 2004).

Datainnsamling og databehandling er en tidkrevende prosess. Antall informanter kan ikke være for stort, samtidig som datamaterialet må gi dekkende grunnlag for analyse. I følge Postholm (2005) så avhenger antall informanter av forskningens formål, samtidig som det er ulike meninger om hvilket antall informanter som er ideelt. Jeg ønsket å intervju 4-6 informanter til mitt prosjekt. Jeg kontaktet først seks informanter, der to informanter takket ja. Videre kontaktet jeg totalt åtte personer, der en informant til ønsket å delta. Dermed hadde jeg tre informanter til prosjektet mitt. Ut fra min vurdering så valgte jeg å gjennomføre intervjuene selv om jeg ikke hadde rekruttert ønsket antall informanter. Grunnlaget for denne vurderingen var at jeg mente oppgavens problemstilling kunne besvares med det utvalget jeg hadde.

Jeg hadde som krav til informantene at de måtte ha UEFA A-lisens trenerutdanning og flere års erfaringer med ungdomsfotball med et eller flere lag. Trenerens utdanning og erfaring var avgjørende for at jeg kunne benytte de som informanter. Jeg valgte å fokusere spesielt på UEFA A-lisensutdanningen som en validering av informantene, da det stilles høye krav til både fagkunnskap og erfaring for denne utdanningen.

De tre informantene har samme trenerutdanning. UEFA A-lisensutdanningen er trinn 3 av 4 i NFFs trenerutdanningsstige. Målgruppen for utdanningen er trenere i toppfotballen eller på

høyt nivå innen spillerutvikling, eller trenere som i framtida kan tenkes å virke i toppfotballen eller på høyt spillerutviklingsnivå. Opptakskrav for A-lisens er at treneren har fullført UEFA B-lisens med minimum 20 poeng av 30 poeng på både teori og praksis og har minimum ett års trenererfaring etter UEFA B-lisens. A-lisens er gyldig over hele Europa, og i Norge kvalifiserer den til å være hovedtrener i Obos-ligaen og assistenttrener i Eliteserien (Norges fotballforbund, 2016).

Informantene er i denne studien anonymisert. Dette er av hensyn til informantene, deres tidligere spillere og deres tidligere lag ikke skal kunne identifiseres. Dette vil ikke påvirke undersøkelsens svar på problemstillingen. Jeg skal nå ha en kort presentasjon av informantene. Informantene har fått fiktive navn: **Petter**, **Mathias** og **Simen**. Alle tre informantene har mastergrad i idrettsvitenskap og alle har over 15 års erfaring som trenere. Petter og Simen har erfaring som trener med både gutte- og jentefotball i ungdomsalderen, mens Mathias kun har vært trener for guttelag i ungdomsalderen. Mathias og Simen har erfaring innenfor jobb i ulike fotballkretser hvor de har jobbet med spillerutvikling.

2.3.3 Intervjuguide

Intervjuguiden (vedlegg 3) ble strukturert i fire deler som til sammen skulle gi svar på min problemstilling. På noen av spørsmålene hadde jeg forberedt oppfølgingsspørsmål som var skrevet i stikkordsform. Jeg brukte disse oppfølgingsspørsmålene om jeg ikke syntes de aktuelle områdene av hovedspørsmålene ble godt nok besvart.

Første del av intervjuet bestod av **rammesetting**. Jeg innledet med en gjennomgang av informasjonsskrivet og samtykkeskjemaet. Deretter foretok jeg en avklaring av begrepet attribusjon med informantene. Før jeg begynte opptaket spurte jeg om det var noen ytterlige spørsmål.

Andre del av intervjuet bestod av **erfaringer og opplevelser** treneren hadde med attribusjon i ungdomsfotballen. Bakgrunnen for at jeg brukte denne typen spørsmål er at det ofte er hensiktsmessig å ta utgangspunkt i deltakernes erfaring med det temaet som skal diskuteres (Thagaard, 2009). Det første spørsmålet var ment til å gi innsikt i hvordan treneren attribuerer resultatet til spillere i ungdomsfotballen. Videre spurte jeg om hvordan treneren har opplevd at spillere har attribuert resultat i ungdomsfotball. Det var både for å få innsikt i hvordan treneren har opplevd at ulike spillere attribuerer, og om det var forskjeller på hvordan treneren mener han attribuerer og hvordan han mener spillerne attribuerer.

I det tredje spørsmålet skulle trenerne fortelle om hvordan deres tidligere spillere som har blitt suksessfulle attribuerte egne prestasjoner på trening og i kamp. I forkant av dette spørsmålet avklarte jeg med trenerne om de hadde spillere som hadde kommet seg til toppfotballen. Toppfotballen i Norge defineres som de to øverste nivåene på herresiden (Torjusen, 2016) og de to øverste nivåene på kvinnesiden (Toppfotball Kvinner, 2022). Dette var særlig interessant for å se om trenerens opplevelse av suksessfulle spilleres attribusjoner samsvarer med forskning på suksessfulle spilleres attribusjoner.

Tredje del av intervjuet bestod av **fokusering** der jeg stilte tre nøkkelspørsmål. På spørsmål fire så skulle treneren komme med sin mening om hvordan han ønsker at spillerne skal attribuere. Bakgrunnen for dette spørsmålet var todelt: den ene grunnen var å få innsikt i hvordan treneren vil at spillerne skal tenke i etterkant av situasjoner. Dette var for å kunne sammenligne trenerens ønske om spillernes attribusjoner med hvordan han opplever at spillerne attribuerer.

Jeg innledet det femte spørsmålet med å forklare «lært hjelpeløshet». Videre stilte jeg spørsmålet om hvordan treneren ville ha veiledet en spiller med en slik utfordring. I spørsmål seks så presenterte jeg en fiktiv situasjon som treneren skulle diskutere. Første del av spørsmålet bestod av en videreføring av spørsmål fire, men med et fokus på hvordan han vil at spillere skal takle motgang. Andre del av spørsmålet skulle treneren greie ut hvordan han som trener ville hjelpe en spiller med å takle en slik situasjon.

Fjerde del av intervjuet bestod av **tilbakeblikk**. Her oppsummerte jeg i grove trekk intervjuet med å se på notater og intervjuguiden. Videre spurte jeg om jeg hadde forstått treneren riktig, og om han hadde noe å legge til.

Jeg hadde som mål å møte informantene mest mulig åpent, med den hensikt å la deres beskrivelser bli vektlagt som utgangspunkt for videre analysearbeid, teoriforankring og drøfting.

2.3.4 Innsamling av datamateriale

Intervjuene ble gjennomført i slutten av mars og starten av april 2022. Jeg opplevde under intervjuene at informantene var interessert i temaet og var villige til å fortelle om sine opplevelser og synspunkt. Informantene var åpne, og det var stort sett lett å holde samtalen i gang. Intervjuguiden ga meg en god struktur for intervjuet og sørget for at alle temaene ble

diskutert. Jeg opplevde at informantene forstod alle spørsmål, selv om det var behov på enkelte spørsmål at jeg presiserte og utdypet hva jeg ønsker svar på. Jeg opplevde at jeg som intervjuer kunne styre samtalen med mine oppfølgingsspørsmål, stoppe opp og hente oss inn hvis samtalen gikk for langt ut fra tema. Under intervjuene hadde jeg som fokus å fremstå som en fortrolig og trygg person har var viktig for å skape god pålitelighet. Det var viktig at informantene følte de kunne svare oppriktig på spørsmålene og at de ikke følte at de måtte «pynte» på svarene sine.

2.3.5 Transkripsjon av datamaterialet

Intervjuguiden ble strukturert slik at transkriberingen skulle være bedre egnet til analyse (Kvale & Brinkmann, 2015). For å holde transkripsjonen så virkelighetsnær som mulig med den fenomenologiske tilnærmingen så valgte jeg å transkribere ord for ord, noe som også vil bidra til å styrke transkripsjonens pålitelighet. For å ivareta informantens anonymitet så valgte jeg å oversette den transkriberte teksten til bokmål. Etter at jeg hadde transkribert intervjuet slettet jeg lydopptaket fra diktafonen.

2.4 Dataanalyse

Arbeidet med dataanalysen vil være et kontinuerlig arbeid som foregår fra forskeren begynner i forskningsfeltet til avhandlingen er ferdigstilt (Dalen, 2004; Postholm, 2005). Dette er en dynamisk prosess med mange ulike måter behandle datamaterialet på. En viktig del av analysen er å knytte informantens ytringer mot teori, noe som krever at forskeren tolker data og setter dem i teoretisk sammenheng (Dalen, 2004). Hvilken analytisk tilnærming som er best egnet avhenger hvilken forskning en skal utøve, og siden min forskning er basert på en kvalitativ metode med fenomenologisk tilnærming har jeg latt meg inspirere av analysemetoden innen *Grounded Theory*.

I *Grounded Theory* har koding og kategorisering en sentral rolle (Dalen, 2004). I min analyse startet jeg med koding og kategorisering for å komprimere og redusere materiale. Dette var for å utvikle kategorier som sammen skulle gi en helhetlig beskrivelse av informantens opplevelser og erfaringer (Kvale & Brinkmann, 2015). Prosessen med meningsfortetting gjorde tekstene lettere å lese, slik at jeg kunne kategorisere meningsinnholdet etter tematikk og begrep. Postholm (2005) understreker at kategorisering er en god metode for å kunne se temaene på tvers av materialet. Dette ga en bedre oversikt over den innhentede informasjonen.

Meningsanalyse med kategorisering som verktøy, var gunstig for å lykkes med å håndtere forskningsmaterialet på en profesjonell måte i analysedelen

Epoche er en innstilling jeg har prøvd å ha med meg gjennom hele prosessen. Med denne innstillingen prøver forskeren overse sin egen forforståelse, og møte fenomenet med et mest mulig åpent sinn (Moustakas, 1994). For at datamaterialet ikke skal bli påvirket av mine antagelser så er denne epoche-innstillingen viktig å ha et bevisst forhold til. Med dette prøvde jeg å ha datamaterialet på en side og mine erfaringer på en annen side.

2.5 Etiske vurderinger og betraktninger

Dette prosjektet er godkjent av Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste - NSD (vedlegg 4). Deltakere i fenomenologisk forskning skal få fullstendig informasjon om hensikten med forskningen og om personopplysningene til deltakere skal behandles konfidensielt (Moustakas, 1994). Deltakerne fikk, som tidligere nevnt, tilsendt informasjonsskriv og samtykkeskjema på epost i forkant av intervjuet. Disse ble også gjennomgått før intervjuet startet, og samtykkeerklæringen ble signert. De som gjennomførte intervjuet digitalt signerte samtykkeerklæringen digitalt. Jeg la særlig vekt på at deltakelsen var frivillig og at informantene kunne trekke seg til enhver tid om de ønsket det. Etter min vurdering så var det viktig å fremstå som en fortrolig og trygg person som kan behandle datamaterialet med diskresjon som ivaretar konfidensialiteten.

2.6 Forskerrollen

Postholm (2005) hevder at det viktigste instrumentet i kvalitativ forskning er forskeren, og at dette instrumentet må beskrives i en synliggjøring av forskerens subjektivitet. I denne studien er forskeren selv fotballtrener med UEFA B-lisens, flere år som trener i ungdomsfotballen, og med forkunnskaper og engasjement knyttet til temaet. Slik bakgrunn vil kunne styrke prosjektet på flere ulike måter. Forkunnskaper omkring temaet og fotballensfagterminologi, vil være en styrke i planleggingsfasen, ved utforming av relevante forskningsspørsmål. Det vil i tillegg være en styrke underveis i intervjuet, ved at man bedre forstår idrettens «språk», og dermed er i stand til å stille relevante oppfølgingsspørsmål. Forskerens bakgrunn som fotballtrener vil i denne sammenheng også kunne være problematisk, ved forskeren selv har opparbeidet egne erfaringer, tanker og holdninger omkring temaet, noe som problematiserer rollen som nøytral forsker (Thagaard, 2009)

Jeg har i prosessen med denne avhandlingen møtt ulike utfordringer, og dette masterprosjektet kan beskrives som en særdeles lang berg- og dalbane. Dette prosjektet har vært noe jeg har hatt svært lyst til å gjennomføre og det har vært et lærerikt år, men fagstoffet har opplevdes krevende og jeg har kjent på en overveldende følelse av utilstrekkelighet på grunn av prosjektets omfang. Et absolutt høydepunkt med masterprosjektet var å få innblikk trenerens ulike synspunkter, meninger og refleksjoner innenfor et tema jeg synes er meget interessant.

2.7 Forskningens kvalitet

I all forskning vil det være mulig å finne faktorer, perspektiver, svakheter eller områder som ikke er inkludert og dermed påvirke påliteligheten og gyldigheten (Johannessen, Tufte, & Christoffersen, 2016). I denne oppgaven har jeg prøvd å tydeliggjøre mitt kritiske blikk for å ivareta forskningens kvalitet i fremgangsmåter knyttet til benyttet metode, informanter og konteksten. På tross av dette kan det allikevel oppgaven være mangelfull på enkelte punkter, og derfor ønsker jeg å vise til et helhetlige perspektiv i forskningens kvalitet.

Validitet i samfunnsvitenskapen er om en metode egner seg til å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke (Kvale & Brinkmann, 2015). Ifølge Postholm (2005) så er det viktig for å sikre avhandlingens validitet at oppgaven inneholder en beskrivelse av metoder en har brukt ved innsamling av data, intervju og under analyse. Derfor har jeg gjennom metodekapitlet forsøkt å fremstille min fremgangsmåte, med hvilke valg jeg har tatt og hvorfor jeg har valgt slik.

Oppgavens reliabilitet omhandler hvorvidt forskningen er reproduserbar. Ifølge Kvale & Brinkmann (2015) er forskningen reliabel om en annen forsker kan gå inn med på et annet tidspunkt og få de samme resultatene. Det kan være vanskelig å reprodusere møter mellom mennesker fordi ulike settinger kan gi ulike svar. Dette er heller ikke hensiktsmessig i kvalitativ forskning hevder Postholm (2005), men heller det at formålet med en slik studie handler om å få frem veritabel forståelse av intervjuobjektet. Postholm forteller videre om at hensikten med kvalitativ forskning er å kunne gi gode beskrivelser av fenomenet og konteksten, slik at skildringene og kunnskapen kan gi mening til andre i samme situasjon.

For å ivareta reliabiliteten i forskningen så har mest mulig dokumentasjon av data, metoder og avgjørelser som er foretatt i løpet av forskningen blitt gjort tilgjengelig. Dette har vært for å vise flest mulig dimensjoner av arbeidet. Relevant dokumentasjon som ikke hadde en naturlig plass i den løpende teksten, er satt inn som vedlegg i oppgavens siste del.

2.8 Oppsummering av forskningsmetode

Jeg har i dette kapitlet fremstilt mitt metodiske arbeid i oppgaven, hvilke valg som er tatt og hvilken fremgangsmåte som har gitt meg de funn jeg sitter igjen med. Problemstillingen har til enhver tid vært sentral i hvilke valg jeg har tatt i denne prosessen. Dette har gitt meg mulighet til å gå i dybden av tematikken. Gjennom dette metodekapitlet har jeg forsøkt å gi en veldokumentert og grundig fremstilling. Videre skal jeg nå i min oppgave presentere funn og diskusjon delt inn i kategorier.

3.0 Resultat

I denne delen av oppgaven vil jeg presentere kategoriserte funn av datamaterialet fra intervjuene. Kategoriene er utarbeidet for å gi en rik og dyptgående fremstilling av oppgavens tema og problemstilling:

«Hvilke opplevelser og erfaringer har treneren til spillernes attribusjoner i ungdomsfotball?»

I kvalitativ forskningsmetode er det viktig at forskeren er opptatt av å fremheve informantens stemme og det skal jeg gjøre ved å bruke sitater fra intervjuet. Jeg skal også med egne ord fortelle deres historier for å få et dypt innblikk i informantenes beretning.

3.1 Trenerens attribusjoner og tankesett

For å forstå hvordan treneren har opplevd spillerne sine attribusjoner så er det nødvendig med en fremstilling av hvordan trenerne selv attribuerer, og hvilket fokus de ønsker at spilleren skal ha. Trenerens standpunkt vil være med å påvirke hvordan trenerne oppfatter sine spillere. De tre trenerne trekker frem utvikling og målorientering som kjerneelement i deres tankegang. Trenerne forteller at de i etterkant av kamper er opptatt av å følge den røde tråden de har hatt gjennom treningsuken, og at de selv evaluerer prestasjonen ut fra de læringsmomentene laget har for kampen.

«Jeg pratet ikke om resultat i ungdomsfotballen. Vi pratet om hvordan vi skulle løse frispillingen hvis det var var tema strukturelt, eller om det var det høye presset, så var det det spillerne fikk tilbakemelding på, både underveis i treningsuken og etter kamp.» - Mathias

Simen forteller om hvordan treneren kan implementere en slik tankegang i en spillergruppe. Han mener et kontinuerlig fokus fra treneren på spillernes og lagets arbeidsoppgaver i trening og kamp vil endre spillernes syn på fotballkamper.

«På den måten er det ikke bare ord som treneren har, men det er et «verdenssyn» som hele spillergruppa har slik at alle ser prestasjonen gjennom disse «brillene.» - Simen

Trenerne forteller videre om hvilke utfordringer de har møtt med å innføre et slikt prestasjonsfokus. Petter har et stort fokus på at spillernes fotballforståelse må utvikles for at spillerne skal kunne reflektere rundt egen prestasjon, fordi han mener evalueringen av egen prestasjon ikke blir god nok hvis spilleren ikke har den nødvendige fotballforståelsen.

Mathias mener det er en utfordring i barne- og ungdomsfotball og semiprofesjonell fotball med hvordan de mentale prosessene og den strukturen treneren ønsker kan utvikles sammenlignet med et profesjonelt akademi eller større klubber. Han opplever dette som en utfordring mange klubber har for å skape den kulturen der utvikling står som nummer en. Mathias tror det er svært krevende, selv om den kan være intensjonen i mange klubber.

Trenerne reflekterer også om hvordan det er enklere å ha fokus på arbeidsoppgaver og prosesser når man ikke er emosjonelt styrt. I kamper der resultatet var veldig skuffende så kan det være bedre om du lar evalueringen vente og heller ta opp utviklingsprosessene igjen dagen etter. Simen mener det er viktig å la spillerne prosessere følelsene sine etter kamp.

«Når folk er trist og lei seg så er det ikke klima for de store ordene.» - Simen

«Når du er fotballspiller, enten du er 14 år, 12 år eller 24 år, i situasjoner der det er kamp om ballen, der det er kaos rundt deg, så vil ofte kanskje instinktet slå ut litt uansett om du har jobbet med det.» - Mathias

Mathias forteller om sitt syn på hvordan konkurranse-elementet i fotballspillet ikke skal tas bort fra hverken barna, foreldrene og supporterne, men at du som trener kan endre fokus i spillet og spillergruppen. Konkurransementaliteten er en viktig del av fotballen, og så lenge treningsgruppen klarer å være fokusert på at temaet og læringsmoment er det viktigste, så er det ikke problematisk at det er en del resultatfokus av personer utenfor laget.

Trenerne har tydelige meninger om hva de ønsker at spillerne skal fokusere på inn mot kamp. Spillerne skal fokusere på arbeidsoppgaver i kampen, og i etterkant av kampen være med på å evaluere hvordan disse arbeidsoppgavene ble løst. Dette fokuset omhandler ifølge Mathias interne og kontrollerbare faktorer.

«Jeg vil at de skal ha fokus på det de får gjort noe med; det er seg selv, i stor grad.» - Mathias

Petter forteller at ærlighet er viktig i hans tilnærming til hvordan han evaluerer disse arbeidsoppgavene med spillerne, samtidig som han ønsker å være konstruktiv. I denne tilbakemeldingen til spilleren prøver Petter å komme med løsninger om hvordan trener og spiller sammen kan heve prestasjonen igjen. Han mener fordelene med denne ærligheten er at spillerne slipper å tenke så mye, og at de heller får avklart med treneren hvordan prestasjonen var.

Trenerne mener også at et slikt konstruktivt læringsmiljø der spillerne og trenerne kan prate og diskutere arbeidsoppgaver de kan gjøre noe med er viktig, men at treneren også skal godta at spillerne har ulike reaksjoner. Spillerne skal få lov til å være emosjonell og kommunisere til medspillerne, men spillerne skal prøve å være konstruktive for å kunne gjøre laget bedre. Simen problematiserer også hvordan et ensidig fokus på hvordan spillerne skal være kan skape utfordringer. Han har opplevd at spillere skjønner hvordan treneren vil de skal oppføre seg, med at de skal være nysgjerrige, reflektert og spørrende, også prøver de det uten at de mener det, bare for å bli likt av treneren og bli tatt ut på laget.

3.2 Den suksessfulle utøveren – best her også?

Trenerne har gjennom sin trenerkarriere hatt spillere som har utviklet seg til å bli spillere på toppnivå i Norge. Disse spillerne blir heretter omtalt som spillere med karrieresuksess. I denne delen av analysen så forteller trenerne om hvordan de opplevde at disse spillerne attribuerte i etterkant av situasjoner på trening og kamp. Petter beskriver en spiller som i ung alder stilte store krav til seg selv, men problemet var at han også stilte like høye krav til medspillere og gjerne også til dommeren. Denne oppførselen ble oppfattet som negativ, fordi spilleren stilte krav til medspillere som ikke var realistiske, og spilleren var ufin i tilbakemeldingene til medspillerne hvis de ikke presterte slik som han selv ønsket.

«Det førte jo til en «i motgang-attitude» som var helt forkastelig på mange måter.» – Petter

I dette eksemplet var spilleren dårlig til å takle motgang, men Petter forteller at denne spilleren den dag i dag har vokst fra seg dette for lengst. Petter mener denne oppførselen handler om personlighet og modenhet. Mathias beskriver også en spiller som satte høye krav til medspillerne sine. Denne spilleren kunne «gå i lås» hvis han følte at medspillerne ikke gjorde han god.

«Han så på den andre sin prestasjon av negativ art, spesielt hvis vi tapte, som en trussel mot hans egen utvikling.» - Mathias

I de situasjonene spilleren ikke lyktes var det til stadighet ytre faktorer som fikk skylden. Hvis spillerne på laget ikke fungerte slik han ville så kunne denne spilleren kjeft på dem og han kunne koble ut på treningsøkter fordi han opplevde økten som meningsløs. Dette førte til at det ble noen konflikter, fordi denne spiller kunne oppfattes som litt brå av spillergruppa. Mathias forteller at han ikke opplevde at denne spilleren egentlig skulle ta noen, men

spillerens drivkraft mot å bli bedre var så sterk at han slet med å kontrollere følelsene sine. Simen sin erfaring med spillere med karrieresuksess er at det er ingen som attribuerte til ytre årsaker og var veldig ansvarsfravikende, men han har hatt spillere som ikke ønsket en intellektuell tilnærming i evalueringen. De var ikke interessert i å analysere og sette ord på prestasjonene, og for disse spillerne var en klapp på skulderen tilstrekkelig tilbakemelding fra treneren.

Trenerne beskriver også spillere med karrieresuksess som de synes var gode i evalueringen i etterkant av situasjoner på trening og kamp. Disse spillerne var fokusert på hva de kunne gjøre bedre og de opplevdes som søkende og lyttende av trenerne. Spillerne var fokuserte på faktorer de selv kunne gjøre noe med.

«Han gikk aldri inn i diskusjoner rundt situasjoner som han visste ikke kunne gi noe svar på, eller situasjoner som han selv ikke kunne kontrollere.» - Mathias

Simen beskriver spillerne som positive i tankegangen rundt egen prestasjon, selv om de også ble preget om de mislyktes. I motgang så kunne disse spillerne respondere negativt, men når den emosjonelle reaksjonen hadde passert/gått over så ville de igjen prøve å finne ut hva de kunne gjøre bedre. Petter mener dette har med personlighet å gjøre. En spiller han beskriver var rolig og behersket, og hele tiden fokusert på å få seg selv til å prestere best mulig og å få med seg medspillerne, spesielt om de møtte motgang.

«Han hadde evnen til å se litt lenger enn enkelt situasjoner. – Mathias

Mathias forteller om en spiller som var dyktig på å se prosessen og dermed klarte å takle motgang med å fokusere mot fremtidige utviklingsmål. Denne spilleren aksepterte at han ikke lyktes med alt han gjorde, og at han heller skulle fortsette å jobbe videre i stedet for å bli oppslukt i motgangen.

3.3 Selvfavoriserende attribusjonsfeil

Alle trenerne kommer med eksempler på spillere som skyldte på ytre faktorer om de mislykkes. Disse spillerne så på tilbakemeldinger som kritikk, de tar det til seg som noe negativt og kommer i forsvarsposisjon. Hos trenerne er det bred enighet om at desto eldre spilleren blir og mindre de har jobbet med attribusjonsprosesser tidligere, desto vanskeligere er det å endre og skape et forhold til det. Petter beskriver en spiss han har jobbet med i et halvt år. Han opplevde at på grunn av spillerens manglende fotballforståelse så la hun skylden

på andre om hun ikke lykkes, og det var de andre som ikke gjorde jobben sin. Hun kunne si ting som: *«Jeg scoret ikke i dag fordi jeg fikk ikke ballen»*. Petter hadde en helt annen opplevelse av disse situasjonene, der han mener at hun ikke hadde de riktige bevegelsene og derfor klarte ikke medspillerne hennes å finne henne på banen. Petter har gjennom denne perioden hatt to tiltak for å veilede spilleren. Det ene tiltaket beskriver han som å «jekke» henne ned litt, «jekke» ned den mentaliteten litt, men på en faglig måte slik at han ikke trækker henne ned i gjørma. Det andre tiltaket har vært å bygge opp spillerens fotballforståelse. Petter sier at spilleren i dag har utviklet sin fotballforståelse, og med det opplever han at spilleren i større grad kan reflektere i etterkant av situasjonene, der hun klarer å finne hvilke faktorer som var avgjørende i kampen.

Simen har gjennom sin karriere møtt spillere, spesielt i ungdomsfotballen, som har vært ensidig opptatt av å vinne. Disse spillerne beskrives som at de ikke er interessert i egen utvikling, de var mer opptatt av å bevare egen status, og etter hvert som utfordringene kom så valgte de å ikke ta utfordringen i frykt for å se dum ut eller tape ansikt. Simen synes det er sørgelig at disse spillerne stagnerte, der han trekker frem en spiller spesielt som sluttet med fotball før karrieren hans egentlig hadde begynt.

«At han bare kunne slutte med fotball lenge før han kom inn i voksenfotballen.» - Simen

Simen har en klar oppfatning over hvordan denne spilleren attribuerte i motgang. Hvis laget tapte kunne treneren ha skyld gjennom å ha gjort feil bytte eller brukt feil formasjon. Spilleren så ikke på seg selv, han så heller på forklaringer utenfor seg selv om hvorfor det gikk galt. Trenerne forteller at det er mange faktorer som gjør at spillerne frykter kritikk. Mathias mener at spillerne bør klare å skille mellom korreksjoner de får som fotballspillere i forhold til den verdien de har i garderoben. For å nå inn til spillere som er «låst» eller som er vanskelig å kommunisere med så handler det å nå inn til han eller henne som person.

«Det handler om å bli kjent med dem, anerkjenne dem og forstå dem for hvorfor de reagerer slik i de ulike situasjonene.» - Mathias

Denne oppfatningen deler også Petter og Simen. Gjennom relasjonsbygging har treneren flere verktøy for å kunne både forstå dem, kunne konfrontere dem på riktig tidspunkt, få gode dialoger rundt det å kunne utvikle dem i forhold til selvrefleksjon, og finne løsninger i situasjoner som de selv får gjort noe med, der det ikke er ytre faktorer som styrer.

3.4 Lært hjelpeløshet – sin egen verste fiende

Trenerne har alle opplevd spillere de mener var for kritiske i bedømmelsen av seg selv. Petter har opplevd spillere har kommet gråtende etter kamp selv om vi trenerne er enstemmig enig i at laget har levert en god prestasjon, og spilleren har vært av banens beste spillere. Allikevel synes spilleren at hun har spilt dårlig.

Det er jo en spesiell måte å skulle bygge opp selvtillit, for da føler du at du nesten prøver å lure spilleren.» - Petter

Petter har opplevd slike situasjoner som krevende, fordi han synes det er vanskelig å endre spillerens oppfatning. Han gjentar at det handler om å utvikle spillerens fotballkompetanse så spilleren selv kan bedømme situasjonen ut fra et mest mulig korrekt fotballfaglig perspektiv. Simen har også opplevd at det er krevende å veilede slike spillere. Han poengterer at det er viktig å validere spillerens følelser.

«Denne spillerens subjektive følelser, man kan jo ikke si at de ikke får lov til å føle dette, det går ikke jo ikke». – Simen

Simen forteller videre at det er viktig at spillere lærer seg å se lagets prestasjoner gjennom hva spilleren selv skal bidra med, fordi det er det kollektive som skaper resultat. Han forteller at i en slik situasjon så vil han prøve å rasjonalisere situasjonen med å fortelle at det ikke er spillerens svikt som skapte det dårlige resultatet. Simen eksemplifiserer dette slik:

«Her er din konkrete rolle i kollektivet. Jeg kommer til å måle deg på om du løser de her tre oppgavene bra eller ikke. Hvis laget får et dårlig resultat, men du har besvart dine tre oppgaver på en ypperlig måte, så skal du være fornøyd med din egen prestasjon.» - Simen

3.5 Tabber – en læringsmulighet?

I en fotballkamp kan enkelte situasjoner være helt avgjørende for sluttresultatet i negativ forstand. Slike tabber kan føles tung for spillerne og dette gir trenerne en utfordring. Det er bred enighet mellom trenerne at det er viktig å bygge et læringsmiljø hvor de er opptatt av å se på feil som læringsmuligheter, og ikke som en som en måling av hvor god spilleren er. Petter opplevde senest dagen før intervjuet at han fikk melding fra keeperen på laget sitt: *«Jeg tar det på min kappe at det kom baklengsmål og at vi ikke vant. Jeg skal skjerpe meg»*. Petter synes det var interessant å se hvordan fokuset til denne spilleren bare var på det negative.

Etter hans mening stod hun en god kamp, der hun reddet syv eller åtte store sjanser. Han responderte med dette til spilleren, og at det hun lykkes med burde vært fokus.

«Ofte er det jo slik at når man mislykkes som spiller, så føler spilleren at den mislykkes som menneske.» - Mathias

Treneren mener mye av årsaken til at spillere synes det er vanskelig tabbe seg ut er at de knytter mye av sin personlighet mot det å være spiller, og de klarer ikke å skille mellom rollen som spiller og det mennesket de er utenfor banen. Hvis en spiller skal klare å skille mellom dette, så må spilleren være mentalt robust mener Mathias, og dette er noe treneren kan veilede og legge til rette for sine spillere. Simen støtter også denne tankegangen. Han ønsker å skape et læringsmiljø i gruppene hans der feil blir sett på som akseptabelt og en del av utviklingsprosessen. Simen forteller videre at hvis han har skapt et slikt miljø i gruppen så vil gruppen akseptere spilleren rett etterpå med å vise en kollektiv støtte inn mot spilleren.

Trenerne har opplevd at spillerne som har gjort tabber trenger rom hvor den følelsesmessige reaksjonen får plass. Etter at spilleren har fått prosessert sine følelser, så ønsker Simen å diskutere situasjonen med spilleren fra den rasjonelle siden. Her vil han i samarbeid med spilleren prøve å forklare hvorfor situasjonen fikk det utfallet. Ifølge Simen så vil det å se situasjon i et slikt analytisk, objektiv og rasjonelt perspektiv være til hjelp for spilleren, kombinert med at treneren støtter spilleren med å kontrollere følelsene. Han forteller at en slik samtale kan foregå slik:

«Ok, du mistet ballen som bakerste spiller. Hva var grunnen til det? Antageligvis så var det noe med den spillsituasjonen som du ikke hadde lagt merke til, at det var noen motspillere som stod en plass hvor du ikke trodde at var en motspiller, eller at den spilleren var mye nærmere enn du trodde.» - Simen

3.6 Oppsummering av funn

Gjennom presentasjon av kategoriene har jeg forsøkt å gi et innblikk i trenernes opplevelser og erfaringer med spillerens attribusjoner i ungdomsotball. Her har trenerne delt hvilke utfordringer de har opplevd og erfart, hvorfor de mener utfordringene oppstår og hvilke løsninger de mener er hensiktsmessige i de aktuelle utfordringene. Denne kunnskapen gir et innblikk i hvor komplekst spillernes attribusjoner kan oppleves for trenerne og hvordan treneren reflekterer rundt sine løsninger. Kategoriene er nært knyttet til hverandre, og de kategoriene jeg har delt datamaterialet inn i, presenterer det jeg mener er hovedelementene

som bidrar til å besvare problemstillingen. Jeg vil nå bevege meg videre, og diskutere funn i analysen i lys av de teoretiske innfallsvinklene som er presentert tidligere i oppgaven.

4.0 Diskusjon

Formålet med studien var å undersøke hvilke opplevelser og erfaringer treneren har med spillernes attribusjoner i ungdomsfotball. I dette kapitlet blir funn fra analysen diskutert i lys av teori og tidligere forskning. Diskusjonskapitlet er strukturert ut ifra de fem hovedkategoriene som er benyttet i intervjuguiden og resultatkapitlet.

4.1 Trenerens attribusjoner og tankesett

Trenerne ønsker at spillerne skal fokusere på arbeidsoppgaver i kampen, og i etterkant av kampen være med på å evaluere hvordan disse arbeidsoppgavene ble løst. De vil med det forsøke å skape et miljø der spillerne attribuerer til indre og kontrollerbare årsaksforklaringer. Dette er i tråd med tidligere teori, som viser at personer som fokuserer på situasjoner og utfordringer den kan gjøre noe med opplever mer positiv læringseffekt og reaksjon, sammenlignet med de som attribuerer til ytre ukontrollerbare faktorer. (Zimmerman, 1989).

Selv om trenerne anså det hensiktsmessig med en intern orientering hos spillerne, så er de også bevisst på at spillerne blir emosjonelt påvirket av situasjoner. Dette fører til at spillerne i mindre grad klarer å fokusere på arbeidsoppgaver og prosesser. Trenerne var enige i at de skal godta at spillerne har ulike reaksjoner. Spillerne skal få lov til å være emosjonell og kommunisere til medspillerne, men spillerne skal prøve å være konstruktive for å kunne gjøre laget bedre. Et slikt fokus fra trenerne samsvarer med tidligere teori, fordi om spillerne har intern orientering så vil resultatet av en slik attribusjonsprosess skape endringer i hvordan et individ oppfatter seg selv, som igjen kan forårsake endringer i individets atferd (Judge, Kammeyer-Mueller, & Bretz, 2004).

4.2 Den suksessfulle utøveren – best her også?

Trenerne har gjennom sin trenerkarriere hatt spillere som har utviklet til å bli spillere på toppnivå i Norge. Trenerne beskriver de fleste av disse spillerne som gode i evalueringen i etterkant av situasjoner på trening og kamp. Disse spillerne var fokusert på hva de kunne gjøre bedre og de opplevdes som søkende og lyttende av trenerne. Spillerne var fokuserte på faktorer de selv kunne gjøre noe med. I motgang så kunne disse spillerne respondere negativt, men når den emosjonelle reaksjonen hadde fått passert så ville de igjen prøve å finne ut hva

de kunne gjøre bedre. Dette samsvarer med forskning innen attribusjonsteori som viser at fotballspillere som lykkes (spille på toppnivå i Europa i minst ti år) hadde større grad av indre og kontrollerbare attribusjoner sammenlignet med spillere som ikke lykkes, når de var i alderen 14-18 år (Van Yperen, 2009).

Hvordan en spiller attribuerer i ungdomsalder kan derfor være en prediktor for karrieresuksess, men ifølge trenerne kan også spillere med ekstern orientering lykkes i sine karrierer. Her må det presiseres at karrieresuksess ble av Van Yperen definert som å spille på toppnivå i Europa i minst ti år, mens i denne studien ble karrieresuksess definert som toppnivå i Norge. Petter og Mathias har opplevd at enkelte av spillerne med karrieresuksess hadde ekstern orientering, der de attribuerte til ytre årsaker når de ikke lykkes og indre faktorer når de lykkes. Dette kan forstås som den selvfavoriserende attribusjonsfeilen (Neff, 2003). Mathias og Petter forteller at noen av disse spillerne attribuerte medspillernes prestasjoner til indre faktorer, uavhengig av oppgavens vanskelighetsgrad. Trenerne mener at de kravene spillerne stilte til medspillerne var uoppnåelige fordi medspillerne ikke hadde tilstrekkelig individuelle ferdigheter til å løse oppgaven. Individuelle ferdigheter blir av Weiner (1985) kategorisert som en ukontrollerbar faktor, og derfor ikke noe medspillerne kunne kontrollere i de situasjonene. En slik årsaksforklaring kan forstås som den fundamentale attribusjonsfeilen, der faktorer knyttes til de personlige egenskapene i stedet for å se de ytre faktorene som ofte er de egentlige årsakene (Hogg & Vaughan, 2011).

Simen sin erfaring med spillere karrieresuksess er at det er ingen av de som attribuerte til ytre årsaker og var veldig ansvarsfravikende, men han har hatt spillere som ikke ønsket en intellektuell tilnærming i evalueringen. Simen opplevde ikke deres manglende refleksjonsevne som en hindring i spillernes utvikling. Til sammenligning så viser en studie av Toering et. al (2012) at spillere på internasjonalt nivå scorer høyere på refleksjon sammenlignet med spillere på nasjonalt nivå. De spillerne Simen hadde som ikke ønsket en intellektuell tilnærming kan ut fra funn i Toering et. al (2012) bli predikert en lavere karrieresuksess sammenlignet med spillere med en bedre refleksjonsevne.

4.3 Selvfavoriserende attribusjonsfeil

Alle trenerne kommer med eksempler på spillere med ekstern orientering som ikke lykkes i karrieren. Trenerne opplevde at de hadde dårlig selvinnsikt og de brukte forklaringer utenfor seg selv når de ikke lykkes i situasjoner. Denne oppførselen kan forstås som *den*

selffavoriserende attribusjonsfeilen, der individer føler at egne ferdigheter er årsaken til et suksessfullt resultat, imens det er ukontrollerbare, ytre faktorer som er årsaken om de ikke lykkes (Bazerman, 2006).

Hos trenerne var det bred enighet om at desto eldre spillere blir og mindre de har jobbet med attribusjonsprosesser tidligere, desto vanskeligere er det å endre og skape et forhold til det. Dette samsvarer med teori som hevder at den selffavoriserende attribusjonsfeilen oppstår på grunn av faktorer som et individs behov for å forbedre sin selvtillit, den naturlige optimismen mennesker besitter, eller et individs alder eller kulturelle bakgrunn (Halbesleben & Buckley, 2004). Spillernes behov for å forbedre sin selvtillit er også noe trenerne trakk fram. De beskriver at spillerne så på tilbakemeldinger som kritikk, de tok det til seg som noe negativt og kom i forsvarsposisjon fordi de følte at selvbildet deres var truet. Et slikt funn kan også forstås med at spillerne manglet evnen til å være selv-medfølende. Hvis spilleren er selv-medfølende ser han på kritikk som læring og bruke tilbakemeldingene til å forbedre seg selv. (Neff, 2003)

Trenerne mener at for å hjelpe til spillere som er «låst» eller som er vanskelig å kommunisere med så handler det å nå inn til han eller henne som person. De har opplevd at gjennom relasjonsbygging har treneren flere verktøy for å kunne både forstå dem, kunne konfrontere dem på riktig tidspunkt, få gode dialoger rundt det å kunne utvikle dem i forhold til selvrefleksjon, og finne løsninger i situasjoner som de selv får gjort noe med, der det ikke er ytre faktorer som styrer. Denne tankegangen samsvarer med Weiner (1985) som hevder at et fokus på interne, kontrollbare faktorer vil hjelpe spilleren med å utvikle seg innenfor et undervisningsmiljø.

4.4 Lært hjelpeløshet – sin egen verste fiende

Trenerne har alle opplevd spillere de mener var for kritiske i bedømmelsen av seg selv. Disse blir av trenerne karakterisert med at de hadde lav selvtillit etter at de over en lengere periode ikke har prestert så bra som de selv ønsker. Trenerne forteller at spillerne ikke tror de har mulighet til å endre utfallet av situasjoner de møter, og at de derfor attribuerer til ytre, ukontrollerbare faktorer. Dette samsvarer med teori om lært hjelpeløshet, der individet opplever en uavhengighet mellom sine handlinger og resultatet av handlingen. Et individ med denne tilstanden tror ikke at det kan påvirke produksjonen av positive hendelser (Langer, 1983).

Trenerne har ulike fremgangsmåter i hvordan de vil veilede en spiller med lært hjelpeløshet. Petter mener ved å heve spillerens fotballkompetanse så vil spilleren selv være bedre egnet til å bedømme egne prestasjoner. Denne tankegangen kan underbygges med funn i Wilson & Stephens (2005) som viser at spillernes persepsjon av egen utførelse er den avgjørende faktoren for hvordan de attribuerer handlingen, derav er ikke trenerens forventninger avgjørende for hvordan spilleren attribuerer sine prestasjoner. Hvordan en spiller attribuerer er i hovedsak basert på hva spilleren selv observerer, og ytre faktorer er av mindre betydning (Dunning, Heath, & Suls, 2004). Dermed vil det være viktig at treneren hever spillerens kompetanse for å endre den intuitive årsaksforklaringen.

Simen forteller at i en slik situasjon så vil han prøve å rasjonalisere situasjonen med å fortelle at det ikke er spillerens svikt som skapte det dårlige resultatet. Videre vil han at spilleren skal få konkrete arbeidsoppgaver i kampen, og at spilleren skal bedømme prestasjonen etter hvor bra han løste de arbeidsoppgavene. Ved å gi spillere arbeidsoppgaver så vil spilleren fokusere på indre og kontrollerbare faktorer ved situasjonene når de attribuerer sine egne prestasjoner. Dette samsvarer med tidligere teori, som viser at personer som fokuserer på situasjoner og utfordringer den kan gjøre noe med opplever mer positiv læringseffekt og reaksjon. (Zimmerman, 1989)

4.5 Tabber – en læringsmulighet?

Brawley (1984) viser at utøverne husker mer at sine egne aksjoner enn andre sine, og utøvere gir seg selv mer ansvar i en aksjon enn hva andre gjorde, uavhengig av utfallet av aksjonen. Dette er noe trenerne også har opplevd, som er eksemplifisert i denne studien når spillere begår tabber på banen. Det er bred enighet mellom trenerne at det er viktig å bygge et læringsmiljø som er opptatt av å se på feil som læringsmuligheter, og ikke som en måling av hvor god spilleren er. Trenerne forteller at spillerne i liten grad klarer å se hva andres betydning var i situasjonene, og de har størst fokus på hva de gjorde feil. Trenerne mener mye av årsaken til at spillere synes det er vanskelig tabbe seg ut er at de knytter mye av sin personlighet mot det å være spiller, og de ikke klarer å skille mellom rollen som spiller og det mennesket de er utenfor banen. Trenerne er derfor opptatt av at spilleren skal klare å skille mellom rollene, og om de klarer å se seg selv som fotballspillere der feil er en naturlig del av spillet så vil det være lettere for spillerne å takle feil. Årsaken til en slik feil kommer av mange faktorer, men trenerne er opptatt av at spillerne skal fokusere på indre, kontrollerbare faktorer. Ifølge Simen så vil det å se situasjon i et slikt analytisk objektivt og rasjonelt

perspektiv være til hjelp for spilleren, kombinert med at treneren støtter spilleren med å kontrollere følelsene. Dette samsvarer med tidligere teori, som viser at personer som fokuserer på situasjoner og utfordringer den kan gjøre noe med opplever mer positiv læringseffekt og reaksjon. (Zimmerman, 1989)

4.6 Oppsummering resultat

Studien viser at trenerne har i stor grad like opplevelser og erfaringer med spillernes attribusjoner i ungdomsotball. Trenerne har i hovedsak opplevd at spillere med karrieresuksess (spille på toppnivå i Norge) var fokusert på hva de kunne gjøre bedre og på faktorer de selv kunne gjøre noe med. I motgang så kunne disse spillerne respondere negativt, men når den emosjonelle reaksjonen hadde fått passert så ville de igjen prøve å finne ut hva de kunne gjøre bedre. Mathias og Petter har opplevd at enkelte av spillere med karrieresuksess hadde ekstern orientering, der de attribuerte til ytre årsaker når de ikke lykkes og indre faktorer når de lykkes. Mathias og Petter forteller at noen av disse spillerne attribuerte medspillernes prestasjoner til indre faktorer, uavhengig av oppgavens vanskelighetsgrad.

Alle trenerne kommer med eksempler på spillere ekstern orientering som ikke lykkes i karrieren. Trenerne opplevde at de hadde dårlig selvinnsikt og de brukte forklaringer utenfor seg selv når de ikke lykkes i situasjoner. Trenerne har alle opplevd spillere de mener var for kritiske i bedømmelsen av seg selv. Disse blir av trenerne karakterisert med at de hadde lav selvtillit etter at de over en lengere periode ikke har prestert så bra som de selv ønsker. Trenerne forteller at spillerne ikke tror de har mulighet til å endre utfallet av situasjoner de møter, og at de derfor attribuerer til ytre, ukontrollerbare faktorer. Trenerne har opplevd at spillerne som begår tabber i liten grad ser hva andres betydning var i situasjonene, og de har størst fokus på hva de gjorde feil.

Referanser

- Andesnæs, A. (2000). Generalisering: mo ringvirkninger og gjenbruk av resultater fra en kvalitativ studie. I I. Haavind (Red.), *Kjønn og fortolkende metode* (ss. 287-320). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Bandura, A. (1991). Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, ss. 248-287.
- Bazerman, M. H. (2006). *Judgement in Managerial Decision Making*.
- Bem, D. J. (1972). Self-Perception Theory. I *Advances in Experimental Social Psychology* (ss. 1-62).
- Brawley, L. R. (1984). Unintentional egocentric biases in attributions. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 6(3), 264-278.
- Carlson, R. (1991). *Vägen till landslaget: en retrospektiv studie av framgångsrika ungdomar i sju idrotter*. Stockholm.
- Cashmore, E. (2002). *Sport Psychology: The Key Concepts*. London: Routledge.
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode- en kvalitativ tilnærming*. Oslo.
- Dalland, O. (2012). *Metode- og oppgaveskriving for studenter* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- DeRohan, N., Nagy, C., Meisenhelder, H., & Katayama, A. D. (2011). Using team efficacy surveys to help promote self-and-team-efficacy among college athletes. *The Sport Journal*, 14(1), 286-297.
- Deschamps, J.-C. (1983). Superordinate goals and intergroup conflict. I *British Journal of Psychology* (ss. 189-195).
- Dunning, D., Heath, C., & Suls, J. M. (2004). Flawed self-assessment: Implications for health, education, and the workplace. *Psychological science in the public interest*, 5(3), 69-106.
- Dweck, C. S. (2008). *Mindset. The New Psychology of Success*. . New York: Ballantine Books.
- Ertmer, P., & Newby, T. (1996). The expert learner: Strategic, self-regulated, and reflective. *Instructional Science*, ss. 1-24.
- Gill, D., Ruder, M., & Gross, J. (1982). Open-ended attributions in team competition. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, ss. 159-169.
- Halbesleben, J. R., & Buckley, M. R. (2004). *Attribution and Burnout. Explicating the influence of individual factors in the consequences of work exhaustion*.
- Heider, F. (1958). *The psychology of interpersonal relations*.
- Hewstone, M. (1989). *Causal attribution: From cognitive processes to collective beliefs*. Basil Blackwell.
- Hewstone, M., & Jaspars, J. (1987). Covariation and causal attribution: A Logical Model of the intuitive analysis of variance. I *Journal of Personality and Social Psychology* (ss. 663-672).
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2011). *Social Psychology*.

- Hutzell, R., & Eggert, M. (1987). An Orientation questionnaire. *Psychol Aging*. doi:10.1037//0882-7974.2.3.211
- Johannessen, A., Tuft, L., & Christoffersen, P. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Jones, & Davis. (1965). From Acts To Dispositions The Attribution Process In Person Perception. I *Advances in Experimental Social Psychology* (ss. 219-266).
- Judge, T. A., Kammeyer-Mueller, J., & Bretz, R. D. (2004). A Longitudinal Model of Sponsorship and Career Success: A Study of Industrial-Organizational Psychologists. *Personnel Psychology*, ss. 271-303.
- Kaufmann, A., & Kaufmann, G. (1996). *Psykologi i organisasjon og ledelse*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Kelley, H. (1973). The processes of causal attribution. *American Psychologist*, ss. 107–128.
- Kelley, H. H. (1967). Attribution theory in social psychology. I *Nebraska Symposium on Motivation* (ss. 192–238.).
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal.
- Langer, E. J. (1983). *The psychology of control*. London: Sage Publications Ltd.
- LeUnes, A. (2008). *Sports psychology*. New York: Psychology Press.
- Miserandino, M. (1998). Attributional retraining as a method of improving athletic performance. *Journal of Sport Behavior*, 21(3), 286-297.
- Moffat, Z., McCarthy, P., & McCann, B. (2021). Shifting attributions, shaping behavior: a brief intervention with youth tennis players. *Sport and Exercise Psychology*. doi:https://doi.org/10.1123/cssep.2020-0036
- Moustakas, C. (1994). *Phenomenological Research Methods*.
- Neff, K. (2003). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude towards oneself. I *Self and Identity* (ss. 85-101).
- Nicholls, J., Miller, & A. (1984). Reasoning about the ability of self and others: a developmental study. I *Child development* (ss. 1990-199).
- Norges fotballforbund. (2016, april 16). UEFA A-lisens. Hentet mai 20, 2018 fra <https://www.fotball.no/trener/uefa-a-lisens/uefa-a-lisens/>
- Orbach, I., Singer, R. N., & Murphey, M. (1997). Changing attributions with an attribution training technique related to basketball dribbling. *The Sport Psychologist*, 11(3), 294-304.
- Polkinhorne, D. (1995). Narrative configuration in qualitative analysis. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, ss. 5-23.
- Postholm, M. B. (2005). *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Ringdal, K. (2007). *Enhet og mangfold*. Oslo: Fagbokforlaget.
- Robinson, D., & Howe, B. (1987). Causal attribution and mood state relationships of soccer players in a sport achievement setting. *Journal of Sport Behavior*, ss. 137-149.

- Russell, D. (1982). The Causal Dimension Scale: a measure of how individuals perceive causes. *Journal of personality and social psychology*, ss. 1137-1145. doi: <https://doi.org/10.1037/0022-3514.42.6.1137>
- Raaheim, A. (2019). *Sosialpsykologi*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Scanlan, T. K., & Passer, M. W. (1980). Self-serving biases in the competitive sport setting: An attributional dilemma. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 2(2), 124-136.
- Schachter, S. (1964). The Interaction of Cognitive and Physiological Determinants of Emotional State. I *Advances in Experimental Social Psychology*.
- Stoeber, J., & Becker, C. (2008). Perfectionism, achievement motives, and attribution of success and failure in female soccer players. *International Journal of Psychology*, 43(6), 980-987.
- Szczepaniak, J., & Guskowska, M. (2016). Causal Attributions of Success and Failure and Mood States in Football Players. *Polish Journal of Sport and Tourism*, 23(4), 202-206.
- Søndergaard, D. (2000). Destabiliserende diskursanalyse: veje ind poststrukturalistisk inspirert av empirisk forskning. I I. Haavind (Red.), *Kjønn og fortolkende metode* (ss. 60-104). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Taylor, D. M., & Doria, J. R. (1981). Self-serving and group-serving bias in attribution. *The Journal of Social Psychology*, 2, 201-211.
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitativ metode*. (3. utg.). Bergen : Fagbokforlaget.
- Tjora, A. (2012). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* . Oslo: Gyldendal Norsk.
- Toering, T., Elferink-Gemser, M., Jordet, G., Jorna, C., Pepping, G., & Visscher, C. (2011). Self-regulation of practice behavior among elite youth soccer player: an exploratory study. *Journal of Applied Sports psychology*, ss. 110-128.
- Toering, T., Elferink-Gemser, M., Jordet, G., Pepping, G., & Visscher, C. (2012). Selfregulatio learning and performance level of elite youth soccer players. *International journal of sport psycholog*, ss. 1-14.
- Toppfotball Kvinner. (2022). *Toppfotball Kvinner*. Hentet fra <https://toppserien.no/om-toppfotball-kvinner/> 20.03.2022
- Torjusen, T. (2016). *Om norsk toppfotball*. Norsk Toppfotball. Hentet fra <https://www.eliteserien.no/norsk-toppfotball/om-norsk-toppfotball> 20.03.2022
- Vallerand, R. J. (1987). Antecedents of self-related affects in sport: Preliminary evidence on the intuitive-reflective appraisal model. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 9(2), 161-182.
- Van Yperen, N. W. (2009). Why Some Make It and Others Do Not: Identifying Psychological Factors That Predict Career Success in Professional Adult Soccer. *The Sport Psychologist*,, ss. 317-329.
- Weiner, B. (1980). A cognitive (attribution)-emotion-action model of motivated behavior: An analysis of judgments of help-giving. . *Journal of Personality and Social Psychology*, ss. 186-200.
- Weiner, B. (1985). An attributional theory of achievement motivation and emotion. I *Psychological Review*, (ss. 548-573).

- Wilcox, A. (2015). *Attribution case studies with elite junior Australian*. [Masteroppgave, Victoria University]. doi:<https://vuir.vu.edu.au/29721/1/Alyse%20K%20Wilcox.pdf>
- Wiley, J., & Heider, F. (1958). *The Psychology of Interpersonal Relations*. New York.
- Wilson, M. A., & Stephens, D. E. (2005). Great expectations: How do athletes of different expectancies attribute their perception of personal athletic performance? *Journal of Sport Behavior*, 28(4), 392-406.
- Zimmerman, B. J. (1989). A social cognitive view of self-regulated academic learning. *Journal of Educational Psychology*, ss. 329-339.

Vedleggsliste

Her er en oversikt over alle vedlegg som tilhører oppgaven.

Vedlegg 1: SMS med forespørsel om å delta som informant i forskningsprosjektet

Hei. Søker informanter til min masteroppgave. Er du interessert i å delta? Temaet omhandler treneren som pedagog og attribusjon i ungdomsfotball. Jeg skal gjennomføre informasjonsinnsamlingen med et intervju som varer 30-40 minutter. Jeg ønsker å gjennomføre intervjuet uke 13 eller uke 14. Mvh Jon Espen Austmo

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet «Attribusjon i ungdomsfotball»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å hente inn erfaring innenfor ungdomsfotballen. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Dette er en masteroppgave der formålet med prosjektet er å bruke dybdekunnskap fra trenere som kan drøftes opp mot relevant teori og forskning.

Problemstilling jeg skal belyse er: «Hvilke opplevelser og erfaringer har treneren med spillernes attribusjoner ungdomsfotball?».

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Nord universitet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har valgt ut informanter med to kriterier:

- Trenere med erfaring i fra ungdomsfotballen.
- Utdannet med UEFA A-lisens eller høyere.

Jeg skal bruke 4-6 informanter.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at du deltar på et intervju med meg over Teams. Det vil ta deg ca. 30 minutter. Intervjuet vil inneholde spørsmål om hvilke erfaringer du har rundt attribusjon i ungdomsfotball. Jeg tar opptak av intervjuet og transkriberer det i etterkant. Både opptaket og transkriberingen vil bli gjort tilgjengelig for deg i etterkant av intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til målene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Det er jeg og veiledere (Terje Dalen og Truls Roaas) som har tilgang til dine opplysninger. Navnet og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Deltagerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er 18. mai 2022. Lydopptak fra intervjuet, transkribering og dokument med personopplysninger slettes ved prosjektslutt.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,

- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Nord Universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Prosjektansvarlig: Nord Universitet ved Truls Roaas tlf: 74022529/ epost: truls.v.roaas@nord.no
- Vårt personvernombud: Toril Irene Kringen tlf: 74 02 27 50 / epost: personvernombud@nord.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Truls Roaas og Terje Dalen
(Forsker/veileder)

Jon Espen Austmo
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Attribusjon i ungdomsfotball», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju over Teams som lagres i opptak
- at Jon Espen Austmo kan gi opplysninger om meg til prosjektet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Intervjuguide

Fase 1: Rammesetting

Informasjon (5 min)

- Gjennomgang av informasjonsskriv og samtykkeskjema.
- Begrepsavklaring hva attribusjon er.
- Spør om noe er uklart og om respondenten har noen spørsmål.
- Start opptak.

Fase 2: Erfaringer

Overgangsspørsmål: (20 min)

1. I etterkant av kamper: Hvordan forklarer du et resultat til spillere i ungdomsfotball?

- Hvilke fordeler er det med denne attribusjonen?
- I hvilken grad blir denne forklaringen påvirket av tidligere resultat, tabellposisjon, form etc. Hvorfor?
- Forskjell på alder og nivå? Hvorfor?

2. Hvordan har du opplevd at spillere attribuerer resultat?

- Har du opplevd at det er forskjell på ulike typer/kjønn/aldersgruppe?
- En eller flere spillere som skiller seg spesielt ut?

3. Se tilbake på spillere du har trent som har lyktes og kommet seg til toppfotballen. Kan du bruke noen minutter til å skrive ned stikkord på hvordan de attribuerte situasjoner i trening og kamp?

- Hvordan lærte disse spillere av feil?
- Hvilken rolle har de i egen prestasjon?
- Hvilken rolle har de i lagets prestasjon?

Fase 3: Fokusering

Nøkkelspørsmål: (20 min)

4. Hvordan ønsker du at spillerne skal attribuere egne prestasjoner på treninger og i kamp?

5. Hvordan vil du veilede en spiller med lært hjelpeøsthet?

6. Case: En spiller er direkte involvert i avgjørende kampsituasjon med negativt utfall. Hvilket fokus ønsker du at spilleren skal ha i etterkant av en slik situasjon? Hvordan kan du hjelpe spilleren med å takle en slik situasjon?

Fase 4: Tilbakeblikk

Oppsummering (ca. 5 min)

- Oppsummere funn
- Har jeg forstått deg riktig?
- Er det noe du vil legge til?

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

Vurdering

Referansenummer

790705

Prosjekttittel

Intervju av fotballtrenere i ungdomsfotballen

Behandlingsansvarlig institusjon

Nord Universitet / Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag / Kroppsøving, idrett og friluftsliv

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Truls Roaas, truls.v.roaas@nord.no, tlf: 74022529

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Jon Espen Austmo, jon3spen@gmail.com, tlf: 90266959

Prosjektperiode

21.02.2022 - 14.05.2022

Vurdering (1)

28.01.2022 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg, og eventuelt i meldingsdialogen mellom innmelder og Personverntjenester. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til den datoen som er oppgitt i meldeskjemaet.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke

tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!